

786 och 787. Hansta, Hässelby, Tillinge sn.

Pl. 102, 103, 104, 105.

Litteratur: Handlingar 1926 i ATA; O. A. Öberg, Brev till O. v. Friesen den 12/5 1926 (UUB); Enköpings-Posten den 12/5 1926; Upsala den 15/5 1926; S. B. F. Jansson, Ytterligare några nyfunna runinskrifter (i: Fornvännen 1943), s. 315 f., Några okända uppländska runinskrifter (i: Fornvännen 1946), s. 267 f.

Äldre avbildningar: H. Boberg, foto 1926 (ATA); O. A. Öberg, foto 1926 (ATA); O. v. Friesen, foto 1926 (UUB); N. Lagergren, foto 1946 (i Jansson a. a. ss. 267, 268, 269).

Runstenen (U 786) står i kanten av en åker, 700 m. NNV om Hansta, 500 m. ÖNÖ om Tillinge k:a, 350 m. N om stora landsvägen Enköping—Västerås, 200 m. S om Enköpingsån. 7 m. åt NNV står den korsritade stenen U 787. De två stenarna ha tillsammans utgjort ett runmonument.

U 786 och 787 påträffades 1926 under stensprängning i åkern.¹ Den runristade stenen upptäcktes den 11 maj och ett par månader senare (26 juli) den korsristade. O. Alb. Öberg skriver den 12 maj till O. v. Friesen: »Härjemte en text av en runsten som i går hittades å Hansta egor i Tillinge sn. Jag har i dag varit där och skurat den ren och skrivit av texten... Fins den i några urkunder? stenen är liten, skriften är vel bibehållen. Den har legat upp och ner». Under rubriken »En okänd runsten» läses i tidningen *Upsala* (och *Upsala Nya Tidning*) den 15 maj 1926: »I onsdags meddelade den för fornvården mycket intresserade landtbrukaren Birger Svensson i Myrby, Tillinge socken, att hemmansägarsonen E. Åhlén i Hansta vid stensprängningsarbete i åkern träffat på en i dikeskanten liggande sten, som ej var större än att den kunde vändas utan att sprängas sönder. Det befanns då att på andra sidan voro runor ristade. Hr Öberg reste på onsdagen ut och ritade upp runorna och tog en avskrift av dem, men på grund av ränn kunde den ej fotograferas vid tillfället... Med anledning av att stenen ligger i slutningen av den hårda åkerjorden, mot den lägre liggande åker- eller ängsmarken, torde det vara möjligt att vägen över bäcken där gått fram i forna tider. I den rätt stora backen sticker urberget fram, och på krönet av backen finnas en del gravar från olika perioder, jordblandade rösen och vanliga jordkullar.» H. Boberg, Tillinge, nämner i ett brev till Riksantikvarien den 31 maj 1926 »den nyligen funna Hansta-stenen». Boberg fortsätter: »Eftersom Hansta-stenen nu ligger i en åker, kanske den bör resas i den ovanför befintliga vackra backen c:a 4 meter ifrån det ställe där den nu ligger.» Närmare uppgifter om upptäckten lämnar Boberg i en skrivelse den 12 juli 1926: »Hansta-stenen, av vilken foto bifogas, upptäcktes vid stenarbete i åkern av E. Åhlén. En gammal väg har gått från landsvägen nära Hansta gård och förbi det ställe, där runstenen ligger samt efter vadställe över ån fortsatt uppåt Hässelby och Öhrs gårdar. Stenen ligger vid kanten av en åker, som gränsar till en backe, vilken kallas Askens backe.»

De båda stenarna restes på hösten 1926 på fyndplatsen, som med all sannolikhet är deras ursprungliga plats. O. Alb. Öberg skriver den 28/8 1926 till Riksantikvarien: »Gravhögarna och runstenarna ligga i en backe å Hansta gårds mark, över backen går en gammal väg som fortsetter över bäcken på Hässelby mark där ett *körvad* ännu användes av jordägarna som har mark å begge sidor om vattendraget... Stenarna torde nog ligga på sina ursprungliga platser och böra nog resas där de nu ligga.»

U 786: Grå granit. Höjd (över marken) 1,55 m., bredd 0,61 m. Ristningslinjerna äro mycket smala och skarpa men ofta grunda.

U 787: Grovkornig gnejsgranit. Höjd (över marken) 1,42 m., bredd 0,90 m. Ristningsytan flagrar svårt och ristningen, som endast består av korset, är på flera partier numera endast svagt skönjbar.

¹ Ej 1923 som uppges i *Fornvännen* 1943; den oriktiga uppgiften grundar sig på ett muntligt meddelande.

U 786. Inskrift:

× **aslikr : lit : resa : isten : pina : at : purkiis : brupur : sin : kup : birki ant : hans**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Aslaikr(?) let reisa stein þenna at Þorgils, broður sinn. Guð biargi and hans.

»Åslek lät resa denna sten efter Torgils, sin broder. Gud bärge hans ande.»

Till läsningen: Sk före 1 **a** är ett kryss; inskriftens övriga sk bestå av två punkter (:) utom efter 51 **t**, där sk har tre punkter (:). 8 **i** är ej stunget. 11 **e** och 17 **e** äro säkra. 20 **i** är ej stunget; ej heller 28 **k**. 30 **i** är säkert; ristaren har här tydligen uteglömt l-bst. 41 **k** är ej stunget. I 45 **i** finnes mitt på hst en obetydlig urgröpfung; då inskriftens övriga **e**-runor äro stungna med en markerad rund prick bör r. 45 uppfattas som i. Sk saknas efter 48 **i** och efter 55 **s**.

Enligt tidningsnotiser efter fyndet tolkade O. v. Friesen inskriften på följande sätt: »Ädling (Ärling) lät resa denna sten efter Torgels sin bror. Gud bärge (hjelpe) hans anda.» Det enda anmärkningsvärda vid denna tolkning är det sätt varpå inskriftens första namn återgives. Efter som läsningen **aslikr** är ofrånkomlig, torde vi här möta mansnamnet *Aslaikr*. Om detta namn (och om *Þorgils*) se den närbelägna U 774. (Ett namn *Æslingr*, som skrivningen också skulle kunna återge, förefaller av flera skäl mindre troligt.)

Beteckningen av **s** med **is** i runföljden 14—18 **isten** förekommer även eljest några gånger i uppländska runinskrifter; se U 144 och de mera närbelägna U 763, 764 och 802.

788. Stora Järstena, Tillinge sn.

Pl. 105.

Litteratur: Handlingar 1925 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA), Några okända uppländska runinskrifter (i: Fornvännen 1946), s. 268 f.

Äldre avbildning: O. A. Öberg, foto 1925 (ATA).

Två fragment av en runsten stå uppställda mot flaggstången, 12 m. V om Stora Järstenas huvudbyggnad.

Den första uppgiften om de båda fragmenten har lämnats av O. Alb. Öberg år 1925. Fragmenten hade legat i en »spismurgrund riven för ett 30-tal år sedan». De hade, då muren revs, lagts »i en sluttning på marken» och voro, då Öberg upptäckte dem år 1925, övervuxna »av en syrenhäck».

Blågrå granit. Fragment A 0,33 × 0,38 m.; fragment B 1,35 × 0,84 m. Ristningsytan är starkt vittrad och linjerna grunda.

Inskrift:

A: ... **st** ...

B: -- + **sun** **sea** + **s** - ...
 5 10

... *sun sinn* ...

»... sin son ...»

Till läsningen: Före 1 **s** finnas inga säkra spår av ristning. Av r. 3 och 4 återstå endast grunda spår av hst. Det är nu ej möjligt att avgöra, vilka dessa runor ha varit. Efter r. 4 finnes ett sk. 7 **n** har bst endast t. h. om hst; den är ansatt vinkelrätt mot hst. Sk saknas efter 7 **n**. 9 **e** är tydligt stunget med ett kort tvärstreck. Före 10 **a** finnes en fördjupning i form av en hst, som dock troligen ej är huggen. 10 **a** är vittrat men förefaller säkert. 11 **s** är skadat genom